

Slovensko potrebuje viac pracovníkov z tretích krajín

Súčasne je nutné lepšie využívať potenciál domácej pracovnej sily. Podmienkou je zvýšenie kvality vzdelávacieho systému, investície do detských jasí a škôlok, lepšie využívanie práce na čiastočný úväzok, ale aj rekvalifikácie dlhodobo nezamestnaných ľudí.

TLAČOVÁ SPRÁVA

27. apríla 2018

Nezamestnanosť na Slovensku prudko klesá, stále je však najvyššia v regióne a vo viacerých okresoch na východe a juhu krajiny presahuje 10 %. Najmä v západných okresoch podnikateľom chýbajú voľné pracovné sily a čoraz viac využívajú pracovníkov zo zahraničia. Účastníci spoločného seminára Zastúpenia Európskej komisie v SR a inštitútu INEKO preto diskutovali o možnostiach uspokojenia dopytu zamestnávateľov či už využitím domácich pracovníkov alebo imigráciou. Podľa viacerých účastníkov domáce zdroje v požadovanom množstve a kvalite nestačia a Slovensko potrebuje viac pracovných imigrantov z tretích krajín. Táto potreba sa bude s rozvojom ekonomiky a starnutím obyvateľstva ďalej prehľbovať. Preto je nutné zmeniť imigračný systém, aby pružne reagoval na požiadavky zamestnávateľov pri čo najmenších negatívnych dopadoch na domáce obyvateľstvo.

„Nedostatočná ponuka kvalifikovaných pracovníkov predstavuje pre podniky na Slovensku vážny problém, keďže bráni ďalším investíciám a hospodárskemu rastu,“ povedal na úvod seminára vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku Ladislav Miko. Ako dodal, investície do ľudského potenciálu sú pre Slovensko kľúčové.

Riaditeľka Generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie v Európskej komisii Barbara Kauffmann zdôraznila, že prilákanie zahraničných pracovníkov môže byť súčasťou reakcie na rastúci nedostatok pracovnej sily, najmä pokiaľ ide o kvalifikovaných pracovníkov. *„Prvoradý význam*

pri dosahovaní udržateľného socioekonomického rozvoja však majú investície do domácej pracovnej sily a mali by ostať prioritou.“

Generálny riaditeľ Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR Marián Valentovič informoval, že v priebehu tohto roka prejde rekvalifikáciou a tréningom 60-tisíc uchádzačov o prácu. Úrady práce okrem toho preplácajú vzdelávacie kurzy priamo vo firmách. Podmienky pre príchod cudzincov sa podľa neho uľahčia od 1. mája vďaka novele zákona o službách zamestnanosti a to najmä pre nedostatkové pozície v okresoch s nezamestnanosťou nižšou ako 5 %.

Riaditeľka Inštitútu finančnej politiky (IFP) Lucia Šrámková tvrdí, že imigrácia je len jednou z možností ako eliminovať riziká z nedostatku ľudského kapitálu. Medzi hlavné výzvy podľa nej patrí zvýšenie zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva, najmä dlhodobo nezamestnaných a ľudí s nízkou kvalifikáciou. *„Máme paletu dostupných riešení u nás doma. Môžeme prepustiť neefektívne využitý ľudský kapitál z verejného sektora, zvýšiť zamestnanosť matiek s deťmi vo veku do 3 rokov a lákať naspäť slovenských odídencov.“* Ako dodala, napriek rastúcemu počtu je podiel u nás žijúcich cudzincov štyrikrát nižší voči priemernej OECD krajine.

Riaditeľ INEKO Peter Goliaš predstavil výsledky ankety medzi 115 podnikateľmi, ktorú v prvej polovici apríla uskutočnila Podnikateľská aliancia Slovenska (PAS) v spolupráci s inštitútom INEKO. Podľa ankety 85 % respondentov hlási nedostatok pracovných síl, zvyšných 15 % nedostatok nepociťuje. Nedostatok pracovníkov sa podnikatelia snažia riešiť najmä zvyšovaním efektívnosti (68 % firiem) a hľadaním pracovnej sily v zahraničí (50 %). Časť z nich je už ale nútená odmietat zákazky (38 %) či zamestnávať znevýhodnené skupiny, napríklad dlhodobo nezamestnaných, rodičov na materskej dovolenke alebo Rómov (19 %). *„Vysoký podiel firiem odmietajúcich zákazky už svedčí o tom, že nedostatok ľudí začína brzdiť ekonomický rast,“* povedal Goliaš.

Ako ďalej vyplynulo z ankety, cudzincov firmy zamestnávajú, pretože na domácom trhu už nie je dostatočná ponuka pracovnej sily (40 % firiem), ale aj preto, že voľní pracovníci z domáceho trhu majú podľa nich mzdové nároky nezodpovedajúce ich schopnostiam a zručnostiam (29 %), prípadne nemajú pracovnú morálku (21 %) či kvalifikáciu (11 %). Legislatívne možnosti pružne využívať pracovnú silu z krajín mimo EÚ považuje 55 % za skôr zlé, 25 % je skôr spokojných. *„Viacerí majú problém získať povolenie na prácu a pobyt od cudzineckej polície, sťažujú sa na dlhý a komplikovaný administratívny proces,“* povedal Goliaš. Aj preto 45 % respondentov víta najnovšiu novelu zákona o službách zamestnanosti.

Štátny tajomník ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Branislav Ondruš vidí situáciu na trhu práce ako mimoriadne napätú a geograficky nerovnomernú. Svedčí o tom podľa neho prudký rast voľných pracovných miest za posledného 3,5 roka ako aj veľké rozdiely v miere nezamestnanosti medzi okresmi. *„V niektorých okresoch najmä západného Slovenska potrebujeme cudzincov, aj z tretích krajín,“* uviedol. Súčasne podľa neho musíme investovať do zvyšovania kvalifikácie ale aj základných sociálnych a pracovných návykov najmä dlhodobo nezamestnaných ľudí. *„Prekvapila nás rýchlosť, akou sa vyčerpá potenciál zamestnateľných ľudí,“* uviedol. Dve tretiny cudzincov podľa neho obsadzujú miesta s nízkym príjmom aj kvalifikáciou. *„Najsilnejšie riziko príchodu cudzincov je sociálny dumping,“* uzavrel.

Poslanec OĽANO Eduard Heger vidí riešenie nedostatku pracovných síl predovšetkým v zefektívnení štátnej správy. *„Vieme tak uvoľniť na pracovný trh kvalifikovaných ľudí, ktorí by sa vedeli okamžite uplatniť vo voľných pracovných miestach,“* povedal. Ďalším zdrojom sú podľa neho dlhodobí nezamestnaní, dôchodcovia, zahraniční pracovníci, ale najmä Slováci, ktorí krátkodobo pracujú v zahraničí.

Viceprezident, Republikovej únie zamestnávateľov Mário Lelovský upozornil, že ďalší rast ekonomiky bude z dôvodu nedostatku pracovníkov limitovaný. *„Slovensko nemá plán, ako riešiť dopady demografie. Bez organizovanej imigrácie a bez investícií do vzdelávania a moderných technológií to nepôjde,“* povedal. Podľa neho potrebujeme v najbližších desiatich rokoch inteligentnú pracovnú imigráciu 100 až 200 tisíc cudzincov. *„Ukážte mi vysokokvalifikovaného Ukrajinca, ktorý by bol ochotný čakať 182 dní na pracovné povolenie. Prečo by mal ísť do krajiny, kde ho nechcú?“*

Zamestnávaniu cudzincov z tretích krajín sa podľa predsedu Moderných odborov Volkswagen Zoroslava Smolinského nebránia ani odborári. Navrhol pritom, aby aj cudzinci mohli byť zamestnávaní cez agentúry podobne, ako to dnes platí pre Slovákov.

Informácie o seminári vrátane kompletných výsledkov ankety PAS a INEKO nájdete na stránke:

- <http://www.ineko.sk/clanky/seminar-potrebuje-slovensky-pracovny-trh-viac-imigrantov>

Ďalšie informácie poskytnete:

Peter Goliaš, riaditeľ INEKO

Účastníci seminára cez aplikáciu sli.do odpovedali na nasledujúce otázky:

Otázka 1: Potrebuje Slovensko viac pracovných imigrantov z tretích krajín?

(Vyberte najviac jednu možnosť)

Odpovede: 18 hlasujúcich

Určite áno	50 %
Skôr áno	33 %
Skôr nie	0 %
Určite nie	17 %

Otázka 2: Kde vidíte najväčšie rezervy na lepšie využitie domácej pracovnej sily?

(Vyberte najviac dve možnosti)

Odpovede: 20 hlasujúcich

V kvalitnejšom systéme vzdelávania	60 %
V investovaní do detských jasí a škôlok, flexibilné pracovné zmluvy	40 %
V efektívnejšej podpore regiónov s vysokou nezamestnanosťou	25 %
V zmene sociálnych dávok a odvodov, aby sa viac oplatilo legálne pracovať	20 %
V rekvalifikácii nezamestnaných	10 %
V podpore mobility pracovnej sily	10 %
V obmedzení stimulov v krajochoch s podpriemernou nezamestnanosťou	5 %